

Republica Moldova

Curtea Constituțională

H O T Ă R Î R E

*pentru controlul constituționalității sintagmei „în locuințe” cuprinse
în art.176 din Codul contravențional al Republicii Moldova*

**În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:**

Dumitru PULBERE	- președinte
Victor PUȘCAȘ	- judecător
Petru RAILEAN	- judecător
Elena SAFALERU	- judecător
Valeria ȘTERBEȚ	- judecător-raportor

grefier - Dina Musteața, cu participarea autorului sesizării, Aurelia Grigoriu, reprezentantului Parlamentului, Victor Morgoci, reprezentantului permanent al Guvernului la Curtea Constituțională, Oleg Efrim, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității sintagmei „în locuințe” cuprinse în art.176 din Codul contravențional al Republicii Moldova.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea avocatului parlamentar Aurelia Grigoriu, depusă la 11 noiembrie 2010, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 8 decembrie 2010 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Curții Supreme de Justiție, Procuraturii Generale, Academiei de Științe a Moldovei, Centrului de Drept al Avocaților, Centrului pentru Protecția Consumatorului din Republica Moldova, Universității de Stat din Moldova, Universității Libere Internaționale din

Moldova, Universității de Studii Europene din Moldova, Asociației Obștești „Juriștii pentru Drepturile Omului”.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și explicațiile participanților la proces,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. Obiectul sesizării îl constituie sintagma „în locuințe” cuprinsă în art.176 din Codul contravențional al Republicii Moldova¹, adoptat prin Legea nr.218-XVI din 24 octombrie 2008, intrat în vigoare la 16 ianuarie 2009.

Art.176 din Codul contravențional prevede următoarele:

„Neasigurarea accesului liber al reprezentantului prestatorului de servicii de alimentare cu apă și de canalizare în locuințe și pe teritoriul agenților economici pentru efectuarea controlului legal asupra funcționării sistemelor interne de alimentare cu apă și de canalizare, pentru scoaterea indicațiilor de pe aparatele de evidență a consumului de apă, pentru efectuarea lucrărilor de exploatare a aparatelor de evidență

se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 10 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu avertisment sau cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere”.

Autorul sesizării consideră că sintagma „în locuințe” cuprinsă în art.176 din Codul contravențional contravine art.29 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova.

În opinia sa, protecția specială a dreptului la viața privată se impune în mod natural, în primul rînd, prin asigurarea intimității locului în care aceasta se desfășoară. Domiciliul reprezintă spațiul de libertate în care o persoană își desfășoară cea mai mare parte a vieții sale private și de familie și a cărei ocrotire este indispensabilă într-o societate democratică. Prin urmare, exercițiul dreptului la inviolabilitatea domiciliului, statuat de art.29 din Constituție, poate fi restrîns doar în condițiile prevăzute cumulativ de art.28 „Viața intimă, familială și privată” și art.54 din Constituție.

Afară de art.28 și art.29 din Constituție, autorul sesizării a invocat prevederile art.8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră dreptul oricărei persoane la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului și a corespondenței sale, text ce-și are originea în art.12 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, prevederile art.17 al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, precum și prevederile art.7 al Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

2. Examinînd problema de drept abordată în sesizare în raport cu normele constituționale și cu prevederile legislației în domeniu, Curtea reține următoarele.

¹ M.O., 2009, nr.3-6, art.15

Potrivit dispozițiilor constituționale, statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată (art.28). Domiciliul și reședința sînt inviolabile, nimeni nu poate pătrunde sau rămîne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțămîntul acesteia (art.29 alin.(1)).

Art.54 alin.(2) din Constituție statuează că exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Potrivit alin.(3) art.54 din Constituție, drepturile proclamate în art.28 și art.29 din Constituție nu comportă caracter absolut și pot fi supuse unor restrîngeri în condițiile prevăzute de alin.(2) art.54 din Constituție.

Republica Moldova, prin Constituție, și-a asumat angajamentul să interpreteze și să aplice dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte (art.4 și art.8 din Constituție).

Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale garantează drepturi și libertăți, inclusiv dreptul oricărei persoane la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului și a corespondenței sale, care se exercită într-un cadru social, organizat de statele contractante pe teritoriul lor în concordanță nu numai cu interesele individuale ale titularilor acestor drepturi, dar și cu interesul general al societății.

Conform art.29 alin.(2) din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale într-o societate democratică.

Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale permite ingerința unei autorități publice în exercițiul dreptului persoanei la inviolabilitatea vieții sale private, de familie, a domiciliului și a corespondenței sale, statuat de art.8, în cazurile în care o asemenea ingerință este prevăzută de lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii publice și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei ori protejarea drepturilor și intereselor altor persoane.

Pe lîngă faptul că trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică, ingerința trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit.

Neasigurarea accesului liber al reprezentantului prestatorului de servicii de alimentare cu apă și de canalizare în locuințe și pe teritoriul agenților economici pentru efectuarea controlului legal asupra funcționării sistemelor interne de alimentare cu apă și de canalizare, citirea indicațiilor contoarelor de apă, efectuarea lucrărilor de exploatare a aparatelor de evidență este calificată drept contravenție. Art.176 din Codul contravențional prevede pentru această încălcare sancțiuni sub formă de avertisment sau amendă de la 10 la 40 de unități convenționale pentru persoana fizică și de la 50 la 100 de unități convenționale pentru persoana cu funcție de răspundere.

Potrivit Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402-XV din 24 octombrie 2002², serviciile publice de gospodărie comunală furnizate/prestate reprezintă un ansamblu de activități și acțiuni de interes public (art.2). Statul sprijină prin măsuri legislative și economice dezvoltarea și îmbunătățirea cantitativă și calitativă a serviciilor publice de gospodărie comunală furnizate/prestate, precum și optimizarea dezvoltării infrastructurii edilitare a localităților (art.8). Serviciile publice de gospodărie comunală trebuie să asigure funcționarea optimă, în condiții de siguranță, rentabilitate și eficiență economică, a construcțiilor, instalațiilor tehnologice, echipamentelor funcționale și dotărilor specifice corespunzător parametrilor tehnologici proiectați și în conformitate cu caietele de sarcini și cu instrucțiunile de exploatare (art.12 alin.(2) lit.b).

Art.3 din aceeași lege prevede că serviciile publice de gospodărie comunală, inclusiv serviciile de alimentare cu apă și canalizare, pot fi reglementate mai detaliat prin legi ordinare sau prin alte acte normative, după caz.

Legea cu privire la apa potabilă nr.272-XIV din 10 februarie 1999³ stipulează că furnizarea apei potabile prin sistemele centralizate și necentralizate se efectuează în bază de contract, încheiat între furnizor (distribuitor) și consumator, contractul de furnizare a apei potabile se încheie în conformitate cu Regulamentul privind folosirea sistemelor comunale de alimentare cu apă și de canalizare, cu contractele-tip de furnizare a apei potabile, aprobate de Guvern (art.8 alin.(1) și alin.(2)).

Astfel, pct.38 din Regulamentul privind folosirea sistemelor comunale de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.656 din 27 mai 2002⁴, prevede obligația consumatorului de a asigura și a facilita în permanență persoanelor desemnate ale furnizorului accesul la contor pentru toate operațiunile impuse de serviciu: citiri, verificări, întreținere, intervenții.

Mai mult, potrivit pct.96 subpct. 4) din Regulament, furnizorul are obligația față de consumatori să efectueze controlul și supravegherea permanentă a instalațiilor de alimentare cu apă și de canalizare, ce se află în gestiunea sa, precum și a consumatorilor.

² M.O., 2003, nr.14-17, art.49

³ M.O., 1999, nr.39-41, art.167

⁴ M.O., 2002, nr.71-73, art.750

Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectări la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.191 din 19 februarie 2002⁵, în Anexa nr.5, pct.15 și pct.16, obligă consumatorul să asigure integritatea contoarelor și rețelelor de alimentare cu apă din apartament/încăperea locuibilă în cămin (încăperea nelocuibilă) și accesul reprezentantului furnizorului (gestionarului), la prezentarea legitimației, în apartament/încăperea locuibilă în cămin (între orele 8.00 – 19.00) pentru efectuarea controlului privind starea tehnică a contoarelor și rețelelor de alimentare cu apă, furnizorul (gestionarul) informînd consumatorul despre acest control cu 2 zile înainte și coordonînd cu el data și ora vizitei.

Furnizorul nu este în drept să înceteze în mod arbitrar prestarea serviciilor. Încălcarea acestei prevederi atrage răspunderea administrativă sau penală, după caz (pct.18 din Anexa nr.5).

Curtea reține că, deși normele art.176 din Codul contravențional vizează în special relațiile contractuale civile, în care statul intervine, ele au scopul de a asigura un echilibru rezonabil între interesul general și interesul individual. Or, protecția drepturilor și libertăților altor persoane, securitatea socială și economică constituie valori fundamentale ocrotite de stat.

Efectuarea controlului legal, în condițiile expres prevăzute de regulamentele adoptate de Guvern în acest domeniu, asupra funcționării sistemelor interne de alimentare cu apă și de canalizare, pentru citirea indicațiilor aparatelor de evidență a consumului de apă, pentru executarea lucrărilor de exploatare a aparatelor de evidență urmărește un scop legitim: asigurarea bunăstării economice, protecția interesului general al societății prin aprovizionarea cu apă și asigurarea exploatării sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de siguranță, rentabilitate, durabilitate și eficiență economică, protecția bunurilor proprietarilor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în speța Blečić împotriva Croației din 29 iulie 2004⁶ a subliniat că, atunci cînd autoritățile statale trebuie să ia în considerare interesele diverselor grupuri de cetățeni, în mod inevitabil ele sînt obligate să aleagă pe cele ce prevalează, fără a găsi întotdeauna soluția ideală, aceasta fiind rațiunea pentru care, în această materie, autoritățile dispun de o marjă de apreciere mai largă. Astfel, potrivit jurisdicției europene, în cazul disponibilității de soluții alternative, statelor le revine îndatorirea de a alege soluția cea mai adecvată într-o astfel de situație, în limitele realizării scopului general.

Curtea Constituțională conchide că neasigurarea accesului liber al reprezentantului prestatorului de servicii de alimentare cu apă și de canalizare în locuințe poate fi sancționată contravențional, persoana beneficiind de dreptul de a contesta actul în instanța ierarhic superioară. Apărarea drepturilor materiale și

⁵ M.O., 2002, nr.29-31, art.263

⁶ Cauza Blečić împotriva Croației (Cererea nr. 59532/00) din 29.07.2004, § 66, § 68

procesuale este garantată de art.20 din Constituție, care prevede că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Asigurarea accesului în locuințe al reprezentanților prestatorilor de servicii de alimentare cu apă și de canalizare este o obligație a consumatorului, prevăzută de lege, și o măsură necesară în interesele bunăstării economice a țării, protejării drepturilor și libertăților altor persoane și se înscrie în limitele admisibile ale restrîngerii prevăzute de art.54 din Constituție.

Curtea consideră că sintagma „în locuințe” din art.176 din Codul contravențional nu contravine art.28, art.29 alin.(1) și art.54 din Constituție, precum și art.8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Se recunoaște drept constituțională sintagma „în locuințe” cuprinsă în art.176 din Codul contravențional al Republicii Moldova.

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Dumitru Pulbere

Chișinău

12 aprilie 2011, nr. 8

Dosarul 42a/2010